

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu **Mnohojazyčnost**

(2009/C 77/25)

V dopise ze dne 4. února 2008 požádala místopředsedkyně Evropské komise Margot Wallströmová, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, Evropský hospodářský a sociální výbor, aby vypracoval průzkumné stanovisko k tématu

Mnohojazyčnost.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. července 2008. Zpravodajkou byla paní Le Nouail Marlière.

Na 447. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. září 2008 (jednání dne 18. září 2008), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 8 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

Shrnutí stanoviska a jeho závěrů

— Výbor konstatuje, že toto téma má stále větší politický a hospodářský význam, a lituje, že místo aby Komise navrhla konkrétní program, který by navazoval na novou rámcovou strategii pro mnohojazyčnost z roku 2005, rozhodla se naopak předložit novou strategii, a to téměř na konci svého funkčního období.

— Výbor doporučuje Komisi a členským státům, aby urychlily diskusi o sledovaných cílech dříve než objasní, jaká opatření je třeba přijmout v rámci koordinace v oblasti kultury a vzdělávání.

— Co se týká zejména volby prvního cizího jazyka, který je vyučován a studován, Výbor povzbuzuje členské státy a Komisi, aby podtrhly význam jiného jazyka než anglo-amerického a propagovaly výuku a používání evropských jazyků na úrovni výměny mezi komunitami.

— Výbor upozorňuje na úzký vztah mezi jazykovými potřebami evropských občanů, evropskou strategií zaměstnanosti a konvergenčními cíli programování evropských strukturálních fondů, zejména fondu soudržnosti, a vyzývá členské státy, aby tyto fondy využily na podporu znalostí mateřského jazyka a dalších dvou cizích jazyků – to by dokonce mělo být prioritou při čerpání těchto fondů. Dále dodává, že by tento cíl měl zahrnovat dva kvalitativní cíle, a sice zachování evropských jazyků a podporu znalosti jiných než oficiálních jazyků EU, které jsou užitečné pro kulturní, sociální, politické a hospodářské výměny mezi Evropany. Tím budou podpořeny kulturní znalosti a mír a přátelství mezi národy.

— Konstatuje, že situace se nevyvíjí příznivě pro obyvatele, kteří mají nejobtížnější přístup k důstojné práci, tj. hlášené

práci s nárokem na sociální ochranu, ani pro ty, kteří žijí příliš daleko od městských a turistických center, a požaduje proto, aby Komise a členské státy dbaly na to, aby zamýšlená opatření nevedla k diskriminaci či k rozdílnému zacházení a nevyústila posléze v nová odloučení a v nové frustrace. Aby toho bylo možné dosáhnout, doporučuje jim zejména konzultovat sociální partnery a organizace občanské společnosti, které se angažují v těchto oblastech.

— Vzhledem k tomu, že se Komise zavazuje k vnitřní konzultaci mezi svými útvary, mělo by být v doporučených opatřeních zohledněno zlepšení právních předpisů, aby nepoškozovala konkurenceschopnost MSP.

— Komise a členské státy by se v rámci evropského systému kvalifikací měly věnovat přesným hodnocením formálního i informálního učení, aby bylo možné měřit jeho rozsah **a usnadnit přenos a uznávání kvalifikací občanů a pracovníků, bez ohledu na jejich status.**

— V rámci sociálního dialogu Výbor rovněž vyzývá členské státy a Komisi, aby podporovaly profese související s jazyky, tj. učitele, překladatele a tlumočníky, aby se zajistilo používání úředních jazyků ve veřejné komunikaci. Připomíná také, že potřeby nejsou dostatečně splněny ani zde, ani v hospodářských oblastech.

1. Úvod

Dne 6. září 2006, krátce před vytvořením nového úřadu komisaře pro mnohojazyčnost a mezikulturní dialog a jmenováním komisaře Leonarda ORBANA, přijal EHSV stanovisko, v němž se vyslovil k „nové rámcové strategii pro mnohojazyčnost“⁽¹⁾.

(1) Stanovisko EHSV ze dne 26.10.2006 k tématu „Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Nová rámcová strategie pro mnohojazyčnost“, zpravodajka: paní LE NOUAIL MARLIERE (Úř. věst. C 324, 30.12.2006).

O něco později, dne 25. října 2007, pan komisař na výzvu předsedy EHSV pana DIMITRIADISE osobně vystoupil na plenárním zasedání Výboru a vyjádřil svůj zájem o tuto práci.

Komisař vyjádřil přání předložit novou strategii na toto téma, a požádal proto Výbor o vypracování průzkumného stanoviska.

Výbor tak navrhuje:

- zhodnotit výsledky předcházející strategie Komise a doporučení, která v té době předložil,
- shrnout činnost, kterou Komise podnikla,
- ve vhodnou dobu reagovat na konzultaci, k níž došlo v obecnějším rámci široké veřejné konzultace, kterou uspořádala Komise, a na slyšení uspořádané dne 15. dubna 2008, aby ve sdělení, jež si Komise přeje vypracovat v září 2008, byla zohledněna jeho doporučení.

2. Obecné připomínky

2.1 Výbor konstatuje, že toto téma nabývá každým dnem na významu, a to nikoli kvůli tomu, že se jedná o módní jev, ale velmi reálně v souvislosti s globalizací, která svádí dohromady čím dál tím více různých subjektů. V souvislosti s novými situacemi je nutné najít nová řešení a nové reakce. Svět se mění v oblasti hospodářství a technologií, ale také v oblasti sociální, politické, kulturní a občanské. Některé jevy existují odnepaměti nebo velmi dlouhou dobu, ale nyní nabírají na intenzitě a jsou patrnější, a dokonce začínají hrát rozhodující úlohu.

2.2 Ve velmi rozdílných oblastech, při práci, i obchodních záležitostech, při zábavě a v cestovním ruchu se rýsuje kulturní dimenze, kterou se musí EHSV snažit pochopit v plné šíři, aby porozuměl obavám našich spoluobčanů a předložil institucím praktické a rozumné návrhy, zejména tím, že se bude účastnit konzultací a bude podněcovat k diskusím.

Různorodé a početné názory potvrzují zájem evropských občanů o tuto otázku, která je výrazem jejich sdíleného lidství.

2.3 Ve výše uvedeném stanovisku Výbor doporučoval, že:

- „Komise by měla lépe informovat členské státy a uvést přesněji žádoucí vazby nebo doplňková opatření v národních plánech, a dále by měla jasně deklarovat, že mnohojazyčnost či vícejazyčnost je možným přínosem politické a kulturní integrace EU a nositelem porozumění a sociálního začleňování,
- rozšíření nabídky výuky by mělo být koordinováno na evropské úrovni, chceme-li dosáhnout trvalých výsledků, kde potenciální zásobárna kompetencí nebude tvořena omezeným počtem jazyků,

— je třeba podporovat všechny mnohojazyčné postupy v profesní, kulturní, politické, vědecké a sociální oblasti,

— mezi oslovenými odborníky by neměli být pouze specialisté v oborech společenských a vědeckých, ale také lidé z jazykovědné praxe, tlumočníci, překladatelé, učitelé a další jazykoví odborníci,

— Komise by ve fázi přípravy programů měla náležitě zohlednit současné generace mladých a méně mladých dospělých, a to z hlediska celoživotního vzdělávání a jejich kulturních práv,

— Komise by se měla opírat nejen o akademické práce, ale také o činnost sdružení aktivních v této oblasti, a podporovat iniciativy sítě občanské společnosti.“

2.4 V kostce tedy EHSV poukazoval na nezbytnost začlenit do těchto strategií učení, praxe, znalostí jazyků co nejvíce občanů a najít realistické prostředky, jak toho dosáhnout. Varoval před vznikem nových forem sociální diskriminace. Varoval ke globálnějšímu uvažování o počtu zdrojových jazyků v Evropské unii, aby překonala své jazykové, kulturní a hospodářské hranice. Doporučil přístup vyvažující hospodářské, kulturní, občanské hledisko a podstatné zvýšení úrovně v oblasti zaměstnání a práce.

2.5 Výbor ve svém stanovisku rovněž připomněl, že jazykové a kulturní oblasti světa prošly vývojem, stejně jako politické a hospodářské celky a že bohužel tendence vymírání určitých jazyků jde ruku v ruce s asimilací či zánikem určitých sociálních a politických skupin. Evropa čelí tímž výzvám jako ostatní oblasti na světě, tj. 1) v tendenci prosazovat jediný jazyk v mezinárodních záležitostech; 2) rozmanitosti regionálních jazyků a stejně tak hrozbě, že zaniknou některé řeči, nicméně s jedním rozdílem, kterým je status národních úředních jazyků v rámci tohoto sjednoceného hospodářského a politického celku (nebo kterého se jim dostane, podle toho, jakou má kdo představu o stupni integrace EU).

2.6 EU se dostává do stejné tísně, na níž naráží každý kulturní a jazykový přístup, přesto však má v ruce trumfy, které získala v průběhu svého utváření, z nichž zmíníme například nástroje pro sociální a územní soudržnost, společná kritéria zastupitelské a participativní demokracie, sociální modely založené na určité solidaritě.

2.7 Přesto ale v důsledku demografických výzev a kulturních zájmů, jdou-li ruku v ruce, vyvstává několik významných otázek, které se nesmíme bát položit: jaký je zájem Evropanů o jejich vlastní jazyky, o to, aby je sdíleli, zachovávali je, udržovali při životě a nenechali je vymřít, jednoduše řečeno o to, aby těmito jazyky hovořili mezi sebou a s ostatními?

3. Zvláštní připomínky

3.1 Komise zahájila dne 14. září 2007 postup veřejné konzultace, jenž byl dne 15. dubna 2008 zakončen konferencí, v jejímž průběhu předložila řadě sdružení a organizací činných v kulturní či pedagogické oblasti tyto výsledky pracovních skupin:

- skupina intelektuálů pod vedením pana Amina Maaloufa,
- „Business Forum“, pod vedením pana Davignona,
- „zpráva Elan: Důsledky nedostatku jazykových kompetencí podniků v rámci evropského hospodářství“ vypracovaná Národním jazykovým centrem,
- formální konzultace Výborů (VR a EHSV),
- konzultace členských států: ministerská konference, únor 2008,
- doporučení skupiny na vysoké úrovni pro mnohojazyčnost,
- příspěvky získané mj. prostřednictvím konzultace on-line.

3.2 Během diskuse bylo zmíněno několik typů výzev:

- hospodářské výzvy;
- politické výzvy (mnohojazyčnost a regionální integrace);
- výzvy v oblasti kultury (mnohojazyčnost nebo interkulturalita?);
- Osobní a kolektivní komunikace může vést k dojmu, že jazyk je nástroj komunikace jako každý jiný. Jaká je budoucnost literatury?
- mnohojazyčnost a vícejazyčnost. Někteří se ptají, zda součástí vlastních schopností musí být znalost několika jazyků v prostředí, které se stává monolingvním;
- Rada Evropy zdůraznila nutnost chránit menšinové jazyky a usnadňovat jejich používání, chceme-li efektivně bojovat s nacionalismem. Mnohojazyčnost nesmí v zájmu rozmanitosti představovat riziko vyloučení;
- Celá řada účastníků vyjadřuje svou frustraci a nerovnost, co se týče jazyků, vzájemné konfrontace evropských jazyků a konfrontace těchto jazyků se světem a paralelních vnitrostátních politik kultury;
- kulturní a sociální práva. Řada lidí si klade otázku, jaké prostředky budeme pro takové závazky mít. Byl zmíněn zvláštní případ Romů v souvislosti s jejich celkovou integrací, a zejména s možností naučit se jejich jazyk a zachovat jej;
- zaměstnání a práce – právo pracovat ve svém vlastním jazyce, aniž by na člověka byly kladeny nároky ohledně znalostí, jež jsou nepřiměřené úkolům souvisejícím s jeho

zaměstnáním, a také otázky bezpečnosti, jež mohou vzniknout kvůli špatnému nebo špatně řízenému mnohojazyčnému prostředí.

3.3 *Obecné cíle k podpoře jazykové rozmanitosti, které prezentovala Komise na tomto slyšení*

3.3.1 Rozrůznění jazykových znalostí v rámci EU („angličtina nestačí“)

Cílem komisaře pro mnohojazyčnost Leonarda Orbana, který uvedl během svého krátkého proslovu proneseného na tomto slyšení i u jiných příležitostí, je pokusit se jednoznačně zvrátit trend „pouze v angličtině“.

3.3.2 V sociální oblasti:

- potvrzení úlohy jazyků v rámci sociální soudržnosti,
- usnadnění integrace přistěhovalců, podpora učení se jazyku přijímající země a prosazování používání a zachování rodného jazyka, jeho předávání potomkům, považování jazyků migrantů za zdroj a obohacení.

3.3.3 V hospodářské oblasti:

- rozvoj jazykových znalostí s ohledem na zaměstnání pracovníků a konkurenceschopnost podniků,
- průřezové začlenění hledisek spjatých s mnohojazyčností do evropských politik, počínaje sčítáním lidu (současný stav).

3.3.4 Hledisko mnohojazyčnosti spojené s vnější politikou EU:

Komise potvrzuje „barcelonský cíl“, tohož znamená: 1 mateřský jazyk + 2 živé jazyky na každého občana, a dále jej upřesňuje, coby 1 mateřský jazyk + 1 mezinárodní jazyk + 1 tzv. srdeční, nebo spíše „adoptivní“ jazyk (toto pojetí je inspirováno zprávou skupiny pod vedením pana Amina Maaloufa).

3.3.5 Prostředky a metody:

Komise si přeje podporovat informální učení typu „business literacy system“, neboli systém podnikatelské gramotnosti, kterým se zrychlí porozumění a usnadní přístup, avšak poskytla o tomto tématu jen málo podrobností. Jak upřesnila, jde o to dát evropským občanům příležitost, aby se např. v autobusu nebo na jiných veřejných místech dostali do kontaktu s cizími jazykovými prvky, a že zahrnuje učení prostřednictvím „aklimatizace“.

3.3.6 Co se týče budoucnosti:

Komise by se ráda opřela o strukturální spolupráci mezi členskými státy v rámci střednědobé strategie a ráda by k rozvinutí této politiky přinesla evropskou přidanou hodnotu.

3.4 Zpráva ELAN ⁽²⁾:

Zpráva ELAN zkoumá zájem podniků využívat vícejazyčnou kvalifikovanou pracovní sílu. Přesto v ní není obsažena typologie potřeb podle vykonávaných zaměstnání a postů ani podle odvětví činnosti. Komise by měla požádat Evropskou nadaci pro zlepšení životních a pracovních podmínek, která má sídlo v Dublinu, nebo jinou evropskou organizaci, aby vypracovala přesnější typologii profesních potřeb jak podniků, tak pracovníků.

3.4.1 Zpráva Podnikatelského fóra o mnohojazyčnosti, jemuž předsedá pan Davignon ⁽³⁾:

Tato zpráva byla zveřejněna na konci června 2008 a ukazuje, proč je podle Podnikatelského fóra důležité investovat do jazykových schopností. Vyzdvihuje to, co již bylo vykonáno na podporu jazyků v obchodním prostředí a činí doporučení, jak mohou podniky zlepšit své výsledky, co se týče „mnohojazyčné“ obchodní komunikace: „... bilancovat svoje stávající jazykové schopnosti, přezkoumat politiku nábory zaměstnanců a politiku strategického rozvoje z hlediska lidských zdrojů, investovat do jazykové přípravy, zaměstnávat rodilé mluvčí různých jazyků, využívat jazykové techniky, překladatele a tlumočníky, informátory a zprostředkovatele, zlepšit mezinárodní mobilitu zaměstnanců“. Zpráva dále činí doporučení pro Evropu a její instituce, národní vlády a místní a regionální orgány. Předkládá argumenty podporující mnohojazyčnost.

3.5 Zpráva skupiny pod vedením pana Amina Maaloufa ⁽⁴⁾:

Výbor schvaluje iniciativu Komise, v rámci níž konzultovala skupinu renomovaných intelektuálů, jejíž zprávu představitel skupiny na slyšení uspořádaném dne 15. dubna označil za „do nynějšíka pravděpodobně nejlépe napsanou a nejčitelnější zprávu ze všech zpráv Komise“, což je do jisté míry pravda. Komise v rámci této iniciativy navrhuje požádat Evropany, aby zvážili myšlenku učit se jeden mezinárodní jazyk a jeden „citový, adoptivní“ jazyk, jinými slovy nezištné, neekonomické učení motivované osobním zájmem. Ačkoliv je tento návrh velkorysý a uznává stěžejní úlohu jazyků v kultuře a komunikaci, předpokládá, že všichni občané mají o tuto jazykovou aktivitu stejný zájem a mají na ni čas, což zdaleka neodpovídá realitě, a to z kulturních důvodů, ale také vzhledem k tomu, že většina evropských občanů nemá kupní sílu, která by jim umožnila kulturní „kvalifikující“ aktivity, jak je definuje francouzský sociolog a filozof, profesor Pierre Bourdieu.

Je například pravda, že stále více Evropanů nebo mladých Evropanů si uvědomuje, jak je důležité ovládat živé evropské nebo

⁽²⁾ Viz zpráva ELAN: Vliv nedostatečných znalostí cizích jazyků v podnikatelské sféře na evropské hospodářství, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/elan_en.pdf.

⁽³⁾ Viz zpráva Podnikatelského fóra o mnohojazyčnosti http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm

⁽⁴⁾ Viz zpráva Skupiny intelektuálů pro mezikulturní dialog, které předsedá pan Amin Maalouf, s názvem Prospěšná výzva – Jak může jazyková rozmanitost posilovat Evropu, http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc1646_en.pdf.

mimoevropské cizí jazyky, avšak rostoucí počet lidí má také stále větší potíže s živobytím a výchovou svých dětí. Aniz bychom tedy za vším viděli třídní boj, pravdou zůstává, že evropská společnost je rozdělená a že bude zapotřebí využít fondů soudržnosti, zejména v souvislosti s lisabonskými cíly.

Případný přínos programu Grundtvig a programů vzdělávání dospělých, ale i celoživotního vzdělávání by tedy měl být odhadnut a vyčíslen v rámci spolupráce útvarů Komise předtím, než budou tyto programy předloženy členským státům, Radě a Parlamentu. To by umožnilo doplnit pravomoci členských států v oblasti vzdělávání o evropskou přidanou hodnotu.

Výbor konstatuje, že se tím neřeší otázka volby angličtiny jako prvního živého jazyka, ledaže bychom se spolehli na členské státy a na rodiče, a že se Komise tímto tématem otevřeně nezabývá. Samozřejmě, že „angličtina nestačí“, avšak EU ji nadále přijímá jako jazyk mezinárodní komunikace. Výbor upozorňuje Komisi, členské státy, Radu a Parlament, že navrhovaná cesta je jen nástin, nikoli řešení.

3.6 Návrh stanoviska VR ⁽⁵⁾:

VR se ve svém stanovisku domnívá, že otázka jazyků má pro místní a regionální orgány tu největší důležitost, vzhledem k tomu, že má vliv nejen na otázky zaměstnání, ale také na soužití Evropanů a obyvatel mimo Evropu, ve všech vrstvách společnosti a ve všech oblastech činnosti od zdravotnictví („nedostatek pracovní síly“), přes osobní služby, výuku v předškolním a školním věku nebo integraci přistěhovalců až po cestovní ruch. Tato otázka navíc utváří život stále většího počtu regionů. VR tak právem doporučuje využít fondy soudržnosti a rád by byl konzultován před přijetím strategických rozhodnutí.

3.7 Pracovní dokument Komise – Zpráva o provádění akčního plánu „Podpora jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti“ ⁽⁶⁾:

Výbor se obává, aby popírání potřeby přidělit evropské prostředky nevedlo k netečnosti, tedy k nárůstu ustanovení, která nijak nesouvisí s rostoucími potřebami, a aby výsledek nepřinesl ve střednědobém a dlouhodobém horizontu zklamání. Výbor vyzývá členské státy, aby se zamyslely o těchto bodech: televize nestačí a informální učení musí být měřitelné. Výbor však uznává, že metoda koordinace stanovená Komisí by představovala pokrok ve správě, ale nebyla by nutně vykročením směrem k občanům.

⁽⁵⁾ Viz stanovisko Výboru regionů Mnohojazyčnost, zpravodaj: pan Pella, CdR 6/2008.

⁽⁶⁾ Viz KOM(2007) 554 v konečném znění/2 ze dne 15.11.2007.

4. Závěry

4.1 Výbor má za to, že Komise, ač bezpochyby v dobrém úmyslu, pouze opakuje známá fakta, ale nenavrhuje žádnou konsistentní činnost Evropské unie kromě toho, co požaduje po členských státech v souvislosti s přizpůsobením vzdělávacích systémů.

4.2 Výbor doporučuje, aby členské státy pokračovaly v přístupu, který bere v potaz přechod na používání jiných jazyků v mezinárodní komunikaci, než jen angličtiny.

4.3 Členské státy by měly i nadále podporovat vztahy příbuznosti a jazykové či geografické blízkosti v oblasti nabídky evropských jazyků, jejichž výuku zajišťují na všech vzdělávacích úrovních (předškolní, základní, střední, vyšší a vysokoškolské a celoživotní vzdělání), a dbát na její rozmanitost.

4.4 Vzdělávání dospělých tak, jak jej navrhla Komise ⁽⁷⁾ musí zohledňovat potřeby více zapojit občany do úsilí, v souvislosti s nímž se po nich požaduje, aby znali svůj mateřský jazyk a další dva živé jazyky, tím, že se přizpůsobí nabídka a podníti se zájem a motivace prostřednictvím konkrétních opatření ke sblížení, že se využije know-how organizací občanské společnosti, jež jsou již v této oblasti činné, odborníků z veřejného a soukromého sektoru, usnadní se sociální a občanský dialog a bude se přitom dbát na to, aby v důsledku nových iniciativ nedocházelo k nerovné diskriminaci občanů, kteří mají jen omezený přístup k mezikulturním výměnám.

4.5 Demokratizace a informální učení v podobě, v jaké je prosazuje Komise, musí být předmětem **přesného hodnocení v rámci evropského systému kvalifikací, aby:**

- se změřil dopad činnosti zahájené členskými státy, Komisí a ostatními zapojenými státními i nestátními činiteli;
- bylo možné zajistit převod a uznávání kvalifikací pro občany a zaměstnance bez ohledu na jejich status.

4.6 Konkrétním způsobem v budoucnu zapojit místní a územní orgány do rozvoje nabídky vzdělávání tak, aby to odpovídalo cílům Komise.

4.7 Vzhledem k tomu, že v souvislosti s hospodářskými potřebami podniků má Komise na zřeteli především podniky a zaměstnance, je vhodné, aby členské státy a Komise **podněcovaly sociální partnery, aby toto téma zahrnuli do sociálního dialogu a společně tak prozkoumali výzvy a našli nejlepší řešení a vhodné postupy.**

⁽⁷⁾ Viz zejména KOM(2006) 614 v konečném znění a KOM(2007) 558 v konečném znění.

4.8 Na všech úrovních a v případě všech sociálních skupin musí být umožněno a podporováno ponoření do živoucího prostředí, které je potřebné pro praktické používání jazyka a nezbytné pro upevnění učiva. Tato potřeba je **patrně obzvláště naléhavá v případě sociálních skupin, které jsou nejméně vystaveny mezinárodní výměně**, to jest nejméně mobilního obyvatelstva, a je třeba nalézt konkrétní prostředky a materiál. Nelze nikoho nutit, aby cestoval, ale někteří lidé mají **méně prostředků** než ostatní. Angličtina nestačí, a televize také ne.

4.9 V případě **jazyků přistěhovalců** by mělo být zdůrazněno, že představují hodnotný zdroj. Střetává se zde několik myšlenkových proudů. Jedni se domnívají, že přistěhovalci mají povinnost naučit se jazyk přijímající země, aby se integrovali, či dokonce aby měli přístup na území EU, zatímco jiní mají za to, že přistěhovalci mají právo znát jazyk přijímající země, aby zde mohli pracovat, žít a bránit svá práva, a že za vzdělávání v tomto směru nesou zodpovědnost orgány veřejné správy. Ať je tomu jakkoli, od teorie k praxi je daleko. Některé zkušenosti ukazují, že nebyly podporovány všechny osvědčené postupy a že řada sdružení naopak přišla o finanční podporu. Nyní stojíme před obrovskou pedagogickou výzvou, neboť nejsme schopni se v různém věku učit stejným způsobem. V této souvislosti Výbor **doporučuje provést výzkum zaměřený na vysvětlení mezikulturní výměny, jež stojí za všeskerým učením jazyků** ⁽⁸⁾. Výbor trvá na nezbytnosti konzultovat a zapojit všeskeré odborníky na výuku a pedagogiku, od výuky na předškolním stupni až po celoživotní vzdělávání, přes vzdělávání dospělých. Dvěma stranami, kterých se to nejvíce týká, jsou studující a vyučující, pro budoucí potvrzení včetně takzvaných informálních vědomostí ⁽⁹⁾.

4.10 Mezi jazyky, kterými se v Evropě mluví, patří regionální a národní jazyky, ale i jazyky přistěhovalců. Ty jsou významným přínosem a řízení kulturní rozmanitosti v Evropě bude prováděno dvěma výzvami: prosazováním evropské kulturní rozmanitosti, tolerance a respektu vůči přistěhovalcům. Sociální a územní soudržnost EU již není pouze hospodářské či politické povahy, v budoucnu, ale také již dnes ji nelze oddělovat od její kulturní dimenze.

4.11 Jazyky přistěhovalců, stejně jako **rodné evropské jazyky, musejí být předávány potomkům, a jelikož žádný jazyk nepřežije, nebude-li jím nikdo hovořit, měli bychom se na přistěhovalce dívat jako na zdroj předávání či výuky svých mateřských jazyků pro zájemce, kteří by si rádi obohatili své komunikační schopnosti.**

⁽⁸⁾ <http://www.newcomersinturkey.com> – Pan Nourredine Erradi pracoval po dlouhá léta pro výuková centra pro přistěhovalce v Nizozemsku a vytvořil pedagogické nástroje určené pro vyučující a politické poradce v agenturách a územních společenstvích.

⁽⁹⁾ Návrh stanoviska specializované sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství k Vytvoření evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET), zpráva: paní Le Nouail Marlière, CESE 1066/2008.

4.12 To znamená, že evropská občanská společnost má dnes jiná přání a nestačí jí vychvalovat výhody, které v mnohojazyčném prostředí přináší vícejazyčnost, ale bude chtít, aby byly v rámci sdružení uznávány její vlastní iniciativy a její potřeby, a v každém případě bude chtít prostředky veřejného či soukromého původu k jejich dosažení.

4.13 To rovněž předpokládá, že **sociální partneři přijmou dlouhodobou perspektivu a společně definují požadované kvalifikace, podobu základního a celoživotního vzdělávání, jež by mělo být má být zavedeno, a jak veřejné, tak soukromé investice, jež by měly být vzaty v potaz. Přitom je třeba dbát na zvýšení konkurenceschopnosti podniků.**

4.14 **Bude-li učení jazyků také považováno za nezbytné pro konkurenceschopnost a cíle Lisabonské strategie, dává v takovém případě výše uvedené doporučení smysl.**

4.15 V člancích 21 a 22 Listiny základních práv se hovoří o prosazování jazykové rozmanitosti a o zákazu diskriminace na základě jazyka. Komise by tedy měla **prozkoumat, které členské státy mají v tomto ohledu přijatou legislativu, a v případě potřeby se obrátit na Agenturu pro základní práva, a prozkoumat, zda v důsledku toho, že členské státy mají jiný systém uplatňování, nedochází k rozporům nebo nerovnému zacházení s Evropany, zejména co se týče mobility, nábory pracovníků atd.** Za tímto účelem je třeba například rozlišovat mezi dvěma úrovněmi, které s tím souvisí: stupněm jazykových znalostí potřebných k provádění úkolů spojených s vykonávaným zaměstnáním (kontakt s veřejností nebo zahraničními zákazníky), a na druhou stranu udělováním příkazů nezbytných k provádění úkolů v jazyce osoby, které jsou určeny.

4.16 Co se týče především provádění tohoto prvku, bude Výbor pozorně sledovat, co Komise navrhne v rámci strategie,

kteřou předloží v září 2008, a pokrok ve srovnání s předchozí strategií.

4.17 Pokud jde o kulturní práva evropských občanů, mimo-evropských rezidentů a vnější spolupráce EU, měla by se Komise možná **opírat o úmluvu UNESCO o rozmanitosti a ve spolupráci se sdruženími a nevládními organizacemi, které již v kultuře působí, navrhnout pokyny, jež vyvodí důsledky pro Evropu z ratifikace této úmluvy členskými státy.**

4.18 Mobilitu podporují sociální partneři a pro určitý počet zaměstnavatelů, pracovníků a orgánů veřejné správy, k nimž patří Komise, představuje všelék na nezaměstnanost a nedostatek pracovních sil. Jazykové bariéry je stále ještě věnována malá pozornost. Zmiňme potíže věnovat se v rámci celoživotního vzdělávání současně odborné přípravě a jazykovým cílům či nemožnost zapsat své děti do školy dle svého vlastního výběru, pokud se rodiče dětí v rámci svého zaměstnání stěhují, například Romové v různých zemích Evropy nebo některé skupiny Italů v Německu. Komise by se neměla spoléhat pouze na členské státy, ale měla by požadovat informace o diskriminaci ve školách na základě jazyka mezi dětmi různých evropských národností.

4.19 Je rovněž třeba zmínit obtíže, s nimiž se potýkají správní orgány členských států při uplatňování směrnice o vysílání pracovníků, ale i sociální partneři, z důvodu praktického porozumění, které Komise zanedbala, do jejichž náležitosti řešení by však měly být zapojeny všechny strany (Komise, členské státy, sociální partneři, místní a státní orgány, pracovní úřady atd.), jak bylo podrobně uvedeno výše ⁽¹⁰⁾.

4.20 Na závěr je zapotřebí se zamyslet nad jazykovým režimem institucí EU používaným v případě jiných dokumentů než oficiálních sdělení: Výbor konstatuje, že tato otázka je stále obtížná, protože velký počet veřejných dokumentů není přeložen, což opět souvisí s otázkou prostředků. Jedním příkladem za všechny jsou internetové stránky navazující na domovské internetové stránky evropských institucí, především Evropské rady nebo předsednictví EU.

V Bruselu dne 18. září 2008

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV ze dne 29.5.2008 k tématu Vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb – co nejlepší využití výhod a příležitostí a současné zajištění ochrany pracovníků, zpravodajka: paní Le Nouail Marlière, Úř. věst. C 224, 30.8.2008.